Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIII. No. 192. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 8, 1996. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ВІВТОРОК, 8-го ЖОВТНЯ 1996 р. Ч. 192. РІК CIII.

О. Мороз закликав однодумців готуватися до виборів

Київ (Р. Р.). — Голова Верховної Ради України, який також є головою Соціялістичної Партії України, закликав членів своєї партії та інших партій-симпатиків готуватися до виборів Верховної Ради і рад усіх рівнів, які збереглися завдяки зусиллям лівих сил у парляменті.

О. Мороз закликав лівих розгорнути і очолити масовий рух на захист конституційних прав громадян.

Головним завданням СПУ Мороз назвав „працю в нових умовах після прийняття Конституції". За його словами, соціялісти повинні врахувати „якісні зміни в державі, які хоч і не бажані для партій лівої орієнтації, але змушують працювати по-новому".

Щодо можливих змін закону про вибори О. Мороз сказав: „Я переконаний, що наступна система виборів буде змішаною. Хотілося б, звичайно, за схемою 50 на 50. Хоча на сьогоднішній день, при всій слабкості партій, для України була б найбільш прийнятною 'чиста' пропорційна система. Вона дозволила б хоч якоюсь мірою захистити вибори від тіньового капіталу. Тоді парлямент представляв би справжній настрій суспільства. Певною мірою був би також і вплив на формування Кабінету Міністрів. Мажоритарна система по-своєму теж добра, до неї можна час від часу повертатися, або хоча б використовувати її в змішаних варіянтах. Але сьогодні в Україні чисто мажоритарна система відкриє широченне поле для гри на виборах тільки грошам. Сьогодні, при такій системі, тіньовий капітал може отримати змогу купити всі 450 місць в парляменті. Цього треба уникнути. А шлях — пропорційна система виборів".

Патріярха УАПЦ Дмитрія звинувачують у політизації

Львів (Р. Р.). — Архиєрейський собор УАПЦ визнав дії Патріярха Дмитрія в питанні надання Успенському храмові у Львові ставропігії та позбавлення сану Архиєпископа Петра „неканонічними і самочинними".

Про це заявив на пресовій конференції Архиєпископ Львівський і Галицький Петро. Він звинувачував Патріярха у намаганні правити церквою „політизованими, та світськими методами".

За словами Архиєпископа Петра, Патріярх Дмитрій відмовився на запрошення прибути на Архиєпископський собор. Невдовзі буде наступний собор, на який знову буде запрошено Патріярха. Якщо він не з'явиться на собор тричі, то згідно зі статутом УАПЦ на помісному соборі буде вирішуватися питання про голову Церкви, сказав Архиєпископ.

Обрано парляментарних членів Конституційного суду

Київ (Р. Р.). — Тут у четвер, 3-го жовтня, Верховна Рада України обрала чотирьох із необхідних шістьох членів Конституційного суду та заступника голови Верховної Ради. Останнім став член Комісії з питань правової політики та судово-правової реформи Віктор Мусіяка. За обрання його на пост заступника голови парляменту проголосували 270 народних депутатів. У 1996 році В. Мусіяка був постійним представником Президента у Верховній Раді, але зрезигнував з цього посту після того, як Президент Леонід Кучма видав указ про проведення референдуму щодо тексту проєкту Конституції.

До Конституційного суду обрано народного депутата України Михайла Костицького, члена Української Академії Політичних Наук Олександра Мироненка; першого секретаря амбасади України в Польщі Віталія Розен-ка; завідуючого катедрою кримінального права Київського Національного Університету ім. Т. Шевченка Станіслава Яценка.

Дві інші кандидатури, Людмила Винокурова та Сергій Сінченко, не здобули необхідного числа голосів. Суддів обирали таємним голосуванням. Голова Центральної виборчої комісії Іван Ємець відмовився кандидувати до Конституційного суду.

Впродовж дня парляментаристи розглядали також закон про Конституційний суд України, однак всі пункти погодити не вдалося і тому відбудеться його третє читання.

Театральні мистці вимагають кращих умо

Київ. — Президент Леонід Кучма провів 30-го вересня зустріч з керівниками київських театрів, на якій обговорено створені Урядом несприятливі умови для розвитку театрального мистецтва в Україні, повідомила УНІАР.

Директор Національної Опери Анатолій Мокренко, сказав, що артистів хвилює ситуація, що створилася після введення в дію спільної постанови Кабінету Міністрів і Національного Банку України, за якою творчі групи прирівнюються до виробничих. Театри ставляться в умови, в яких неможливе творче зростання і збереження існуючих театральних груп із належними допоміжними цехами художників, костюмерів та бутафорів, сказав він.

Як повідомляє УНІАР, постанова не дозволяє театрам стимулювати працю як груп, так і окремих виконавців. Мистці знаходять кращі умови для творчости за кордоном. Прикладом може послужити доля відомого українського тенора з Харкова Попова, який тепер є артистом Оперового театру в Брно, Чехія. Там його забезпечено помешканням, доброю платнею, можливістю гастролювати по світі — всім тим, чим не могли забезпечити в Києві.

Міністер фінансів запевнив присутніх, що постанова — явище вимушене, тимчасове і необхідне. Л. Кучма заперечив йому, сказавши, що держава має можливість підтримувати найкращих мистців.

На зустрічі зазначено, що театральні проблеми не нові, а успадковані зі совєтських часів, коли не було незамінних людей. Учасники наголошували на тому, що потрібно спрямувати всі зусилля на збереження і зростання театрального таланту, який є не програмований, а природжений.

Підготовляють Загальні збори НТШ

Ню Йорк (О. К.). — Тут в приміщеннях Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗСА відбулися в суботу, 28-го вересня, наради Президії НТШ, на яких звітували її члени за пророблену в літніх місяцях працю. Особливо вичерпно звітували голова НТШ проф. Леонід Рудницький і заступник голови та науковий секретар д-р Лариса Онишкевич, які в останніх місяцях брали участь в конгресах і конференціях на терені України.

Голова НТШ-А перебував у Львові, де відбув низку засідань і нарад із представниками НТШ у Львові, зокрема з головою та секретарем. Обговорено справи видань, 125-ліття НТШ в 198 році та інше. Відтак проф. Л. Рудницький перебував у Києві, де мав зустрічі з культурними діячами. Відбув також поїздку до Чернігова, де відвідав державний заповідник і музей М. Коцюбинського.

Д-р Л. Онишкевич звітувала передусім про Конґрес українців у Харкові, в якому вона брала участь, та дала звідомлення до „Свободи" про його перебіг. Поінформувала також про стан видавничих справ та готові до друку видання.

(Закінчення на стор. 3)

Чорноморське пароплавство „викуповує" свої кораблі

Київ. — Державне Чорноморське пароплавство України зменшило свої борги на 60 млн. дол. і спромоглося звільнити 25 кораблів, затриманих в чужоземних портах в наслідок неплатоспроможности, повідомило 4-го жовтня агентство Ройтерс.

Міністер транспорту Іван Данкевич сказав, що 17 кораблів все ще залишаються „арештовані", але компанія сподівається знайти наступного року додаткових 85 млн. дол. на сплату своїх боргів, при цьому державні фонди не використовуватимуться.

І. Данкевич заявив, що діяльність компанії значно пожвавішала і її заробіток іде на сплату боргів та закуп нових суден. Головною ж ціллю, за його словами є звільнити всі затримані кораблі за зароблені гроші.

Компанія, яка опинилася у великій скруті після розвалу СССР, збирає гроші, продаючи по частинах свої старіючі кораблі, яких нараховується біля 200. Від початку минулого року продано 25 суден. Згідно зі статистикою за травень, пароплавство заборгувало 228 млн. дол. чужоземним кредиторам і 38 млн. дол. українським підприємствам.

Біля 90 відсотків кораблів компанії зафрахтовані за кордоном.

Минулого тижня пароплавство купило перше від 1989 року нове вантажне судно за 24 млн. дол. І. Данкевич сказав, що Уряд розглядає можливість зробити компанію акціонерним товариством, але приватизувати її наступного року не плянує.

Н. Вітренко і В. Марченко голодують

Київ (Р. Р.). — У четвер, 3-го жовтня, на сесії Верховної Ради України депутати Наталія Вітренко та Володимир Марченко розпочали голодівку на знак протесту проти „порушення головою парляменту Олександром Морозом 2-го жотня правильника і депутатської етики".

Обоє голодуючих раніше належали до Соціялістичної Партії України, очолюваної О. Морозом. Пізніше вони вийшли із СПУ та створили Прогресивну Соціялістичну Партію України. Н. Вітренко сказала журналістам, що 2-го жовтня О. Мороз перешкоджав внесенню до порядку дня питань про встановлення нового рівня мінімальних пенсій і заробітків ще до розгляду проєкту про державний бюджет на 1997 рік.

На головах Н. Вітренко і В. Марченка з'явилися білі пов'язки голодуючих. Щоправда, голодівка триватиме лише дві доби. Проте, якщо вимоги не буде виконано, депутати її поновлять. Політичні коментатори оцінюють цей факт, як наближення перевиборів голови українського парляменту. Тим більше, що й кандидатура вже є. Адже за Віктора Мусіяку проголосували досить активно представники різних фракцій.

Сам же В. Мусіяка, після обрання на пост заступника голови Верховної Ради, виступив у парляменті, виклавши коротко свій погляд на працю депутатів і своїх обов'язків на новому пості. Зокрема, він вважає за необхідне забезпечити системність підготови законопроєктів. Пріоритетами в праці назвав забезпечення прав людини, удосконалення структури і організації місцевого самоврядування, регулювання ринкових відносин, забезпечення виконання законів і Конституції.

В. Мусіяка пропонує також приспішити прийняття законів про Верховну Раду України, Кабінет Міністрів, державні адміністрації, нову редакцію закону про Президента України. Цей закон, на думку Мусіяки, у новій редакції має бути забезпечений механізмом, за якого діяльність голови держави не поглинала б функцій Уряду, оскільки за Конституцією Президент не є головою виконавчої влади.

Афганці створюють єдиний фронт проти талібів

Кабуль, Афганістан. — Афганські збройні формації, які дотепер по-одинці протистояли наступові війська фундаменталістичного руху „Талібан", вирішили об'єднати свої сили і створити єдиний фронт боротьби з талібами.

Цими днями в афганському місті Мазарі-Шариф відбулися переговори військових представників президента Бурганиддіна Раббані з командуючим узбецької міліції Афганістану генералом Рашідом Дустумом. У висліді домовлення урядові війська дістали можливість вільного пересування у шести північних провінціях, контрольованих Р. Дустумом. Подібним рішенням закінчилися також переговори між Р. Дустумом і прем'єр-міністром Афганістану Гульбеддіном Гекматяром.

Президент Раббані запропонував створити тимчасовий уряд з числа найавторитетніших політичних діячів, лідерів муджагединів, а також деяких вищих чинів талібів — під умовою, що вони мусять бути етнічними афганцями і повністю погодитися з політичним курсом нової адміністрації в Кабулі.

Відбулися перші президентські дебати

Гартфорд, Конн. — Тут вечером у неділю, 6-го жовтня, у приміщенні театру Бушнелл, відбулися перші з двох заплянованих президентських дебатів. Дебати між президентом Биллом Клінтоном, кандидатом Демократичної партії, та сенатором Робертом Долом, кандидатом Республіканської партії, тривали півтори години, а модератором їх був відомий американський журналіст і політичний коментатор Джим Лерер.

Від самого початку Роберт Дол зайняв офензивну позицію, представляючи публіці свої пляни в майбутньому та критикуючи деяку дотеперішню діяльність Президента та його Уряду. Р. Дол влучно вказав на деякі недотягнення, почавши від Іраку на наркомантві кінчаючи, що змусило Президента зайняти оборонну позицію, а коли його відповіді на згадані питання були надто кволими, то тоді він починав наводити успіхи своєї Адміністрації за останніх чотири роки. У відповідь Р. Дол закинув йому, що бере собі забагато кредиту, бо ці успіхи у багатьох випадках це успіхи губерна-

(Закінчення на стор. 3)

В Україні

(З інформацій УНІАР)

ПІДСУДНИХ ВИПРАВДАНО

КИЇВ. — Київський міський суд виніс оправдуючі вироки колишньому першому заступникові голови Державного комітету України з питань нафти і газу Євгенові Сухіну і колишньому головному бухгалтерові того ж комітету Михайлові Щербіну. Обидвох було звинувачено у недбалому ставленні до своїх службових обов'язків.

ЗАТВЕРДЖЕНО СТАТУТ ЦЕНТРУ З ПРОБЛЕМ ЯДЕРНОЇ БЕЗПЕКИ

КИЇВ. — Уряд своєю постановою затвердив 1-го жовтня статут Чорнобильського центру з проблем ядерної безпеки, радіоактивних відпадків і радіоекології. Постанова доручає Міністерству Довкілля і Ядерної Безпеки забезпечити цього року фінансування центру за рахунок бюджетних фондів, призначених для проведення науково-дослідних та науково-конструкторських робіт. Починаючи з наступного року це міністерство, а також Міністерство Фінансів мають передбачати цільові асигнування на ліквідацію наслідків чорнобильської катастрофи і на забезпечення діяльности центру. Працівники нового центру за статусом і оплатою праці прирівнюватимуться до співробітників науково-дослідних інститутів Національної Академії Наук України.

ВІДКРИТО ПАМ'ЯТНИК ГЕРОЯМ КРУТ

КРУТИ, Чернігівщина. — Тут відкрито пам'ятник 300 юнакам, які загинули в січні 1918 року в нерівному бою з большевиками, що насувалися на Київ, повідомила 1-го жовтня УНІАР. На місці колишнього бою відбулося віче, організоване Народним Рухом та іншими національно-демократичними організаціями. В урочистостях взяли участь учні Львівського військового ліцею імені Героїв Крут. Пам'ятник, споруджений за фонди, зібрані Львівським братством вояків дивізії „Галичина", посвятив єпископ Чернігівський і Ніжинський УПЦ Київського Патріярхату Варлаам.

СТВОРЕНО НОВУ ДЕПУТАТСЬКУ ФРАКЦІЮ

КИЇВ. — 2-го жовтня на засіданні Верховної Ради створено депутатську групу „Аграрники України". Щоб стати членом нової фракції, депутат повинен підтримувати Конституцію, виступати за цілісність території та недоторканість кордонів України, а також визнавати необхідність реформування економіки та забезпечення рівноправности усіх форм власности. „Аграрники України" мають на меті завершити земельну реформу і надати селянам право на власність на результати своєї праці і право на приватну власність на землю.

ЗАПРОВАДЖУЮТЬ КРЕДИТОВІ КАРТКИ

КИЇВ. — Банки „Україна" та „Перкомбанк" спільно з Европа Інтернешенел приступили до випуску перших в Україні кредитових карток. За словами голови правління Національного Банку України Віктора Ющенка, ця „зручна та надійна система скоро набуде популярности на українському ринку" і допоможе включити в банкову систему більше готівки. Це є свідченням міжнародного визнання наявности в Україні високої технології.

„СОЮЗ ЧОРНОБИЛЬ УКРАЇНИ" НАГОРОДИВ ДЕПУТАТІВ

КИЇВ. — „Союз Чорнобиль України" нагородив медалею „За мужність" та значком „За геройзм" майже 30 депутатів Верховної Ради. За словами голови союзу Юрія Андреєва, депутатів нагороджено „за послідовне і принципове становище у впровадженні чорнобильських програм в українському парляменті". Серед нагороджених: Олександер Мороз, Євген Марчук, Леонід Кравчук, Сергій Довгань, Сергій Кияшко, Олександер Скипальський, Лесь Танюк, Степан Хмара, Віктор Суслов, Микола Сургай та інші.

СОЦІЯЛ-ДЕМОКРАТИ ТВОРЯТЬ ОПОЗИЦІЮ

КИЇВ. — Голова Соціял-Демократичної Партії України Юрій Буздуган заявив, що очолювана ним партія і далі працюватиме у напрямі створення в Україні широкого руху демократичної опозиції. Буздуган повідомив про участь української делегації у XX Конгресі Соціялістичного інтернаціоналу, що відбувся в Ню Йорку минулого місяця. Основна діяльність української делегації на конгресі була спрямована на консолідацію зусиль соціял-демократичних партій Центральної та Східньої Европи і на вироблення принципово нових відносин між Східньою і Західньою частинами Европи. У складі української делегації був колишній прем'єр-міністер України Євген Марчук, який власне і запропонував взяти участь у праці конгресу.

Л. КУЧМА ПІДТРИМАВ НАМІР „КОКА-КОЛІ" ЗБІЛЬШИТИ ІНВЕСТИЦІЇ

КИЇВ. — 3-го жовтня президент Леонід Кучма на зустрічі з представниками найбільшої в Европі компанії з виробництва безалкогольних напоїв „Кока-Коля Аматіл" схвалив її пляни і наміри щодо інвестицій в українську економіку, повідомила УНІАР. Незважаючи на скрутну економічну ситуацію в Україні, компанія вважає український ринок перспективним і збирається збільшити свої інвестиції наступного року на 250 млн. дол. На сьогодні вона вклала 100 млн. дол., відкривши свої підприємства у Львові та центри розповсюдження в кількох регіонах України.

НА КОРАБЛЯХ ЧФ ПІДНІМУТЬ АНДРІЇВСЬКІ ПРАПОРИ

СЕВАСТОПІЛЬ. — У зв'язку з 300-літтям російської флоти командувач Чорноморської флоти адмірал Віктор Кравченко дав наказ підняти 20-го жовтня на кораблях ЧФ Андріївські прапори. В. Кравченко мотивував це рішення відповідним наказом міністра оборони Російської Федерації Ігоря Родіонова. На думку політичних спостерігачів, підняття російських прапорів 20-го жовтня свідчитиме про те, що питання розподілу Чорноморської флоти буде повністю вирішене саме до цієї дати.

ПРАВНИКИ АНАЛІЗУЮТЬ КОНСТИТУЦІЙНИЙ ПРОЦЕС

ЯЛТА. — Всесвітня Асоціяція Українських Правників (ВАУП) почала тут свій форум, присвячений проблемам конституційного процесу в Україні і, зокрема, проблемам статусу Криму в Україні та правничому полі держави. У форумі, який веде Володимир Стретович, член президії Верховної Ради України та керівник ВАУП, беруть участь група юристів парляменту Криму, а також члени кримського уряду та представники Головного управління Міністерства Юстиції України в автономії. Учасників форуму привітав постійний представник Президента України в Криму Дмитро Степанюк.

В АМЕРИЦІ

РЕАҐУЮЧИ НА НОВІ РЕПРЕСІЇ бурмійської військової влади на продемократичних прихильників у тій країні, Уряд президента Билла Клінтона заборонив державним керівникам Бурми в'їзд до ЗСА. Заборона входить у життя негайно та продовжуватиметься до неозначеного речення. Цього кроку від Президента вимагав Конгрес і для цього ухвалено окремий законопроєкт, що його минулого тижня президент Б. Клінтон підписав. Крім того, цей новий закон припиняє американську допомогу крім доброчинної та тієї, що потрібна для поборювання наркоманства і також дає право на заборону нових приватних інвестиційних американських вкладів у випадку, як ця антидемократична нагінка погіршиться.

У СВІТІ

У ЧЕТВЕР, 3-ГО ЖОВТНЯ, Шведська академія літератури повідомила, що Нобелівську літературну нагороду 1996 року отримала 73- річна польська поетеса Віслава Шимборська. Хоч, як сказано у проголошені, В. Шимборська є мало відома поза Польщею, але там її дуже шанують, як відому поетку з Кракова, котра пише ліричну поезію про щоденне життя. У супровідному листі Шведська академія літератури стверджує, що „В. Шимборську не без оправдання, коли взяти до уваги багатство її інспірації та правдивість легкости, з якою її слова знаходять своє місце, називають Моцартом поезії". Як людина, В. Шимборська є дуже скромною та приватною особистістю, яка уникає публічних зібрань чи літературних вечорів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-0180, e-mail: unaestat@travel.ios.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Справа українського шкільництва в Америці

Справа американського шкільництва та освіти останнім часом жваво дискутується на сторінках преси, в радіо і телевізії. Не тільки батьки, вчителі та виховники ставлять питання, пропонують зміни та намагаються поліпшити існуючу ситуацію, котра, як можна завважити не є надто втішною. Велику кількість часу цьому питанню присвячує також державне управління, спонзоруючи всілякі курси, дискусійні майстерні чи експерементальні програми. Іншим словом, ціла країна бере активну участь у тому, щоб знайти відповідь на турбуючі питання, бо справа шкільництва та освіти молодого покоління є, мабуть, найважливішою ділянкою — це ж майбутність.

У протилежності українське шкільництво хоч і має подібні проблеми, брак добрих учителів, програм, підручників, приміщень і так завжди конечних фондів, чомусь не має подібного піклування зі сторони нашої громади та її організаційного апарату. Громада, якій дуже багато інших етнічних меншин заздрить за її зорганізованість та активність, чомусь не розуміє того, що до великої міри її майбутність в Америці залежитиме від того, як діятимуть її українознавчі школи, бо ж в них дістають початкову освіту української мови та інших українознавчих предметів її наймолодші члени, які самі собою представляють оту майбутність. Мається на увазі майбутність, якою буде можна гордитися, бо вона буде відлунням цієї громади, що своєю організованістю могтиме впливати на політичні та культурні процеси країни, в якій живемо. А як цьому бути, коли сьогодні не дбаємо і не присвячуємо належної уваги нашій дітворі та молоді, зокрема тій, котра повинна б заповняти українські школи.

Натомість, живучи у добробуті, міняємо свої пріоритети — матеріяльні беруть перевагу над духовими, вигоди над відповідальністю, а байдужість над гордістю свого походження. Цих прогріхів у першу чергу допускаються батьки, організації, установи та громада як цілість. Незацікавлення витворює збайдужіння, а це в свою чергу сприяє приспішенню асиміляції, що в кінцевму етапі стає безкорисним для всіх зацікавлених. У сьогоднішньому світі кожен шукає свого коріння, навіть нащадки тих перших поселенців, що прибули до ЗСА на кораблі до Плимуту, з гордістю декларують своє англійське походження.

Все ж таки треба підкреслити те, що навіть у майже повному збайдужінні громади школи українознавства впродовж останніх понад сорок років таки сповнили своє завдання, їхні випускники, — це саме ті батьки, які сьогодні продовжують розпочате діло і приводять своїх дітей до школи, — це ті, що нині працюють на відповідальних становищах багатьох підприємств, банків і дипломатичних місій, тому що володіють українською мовою, — це ті, що сьогодні починають спинатись по драбині громадських організацій та замінюють своїх попередників. Крім того, школи українознавства дали можливість двом поколінням тут народжених, свобідно порозумлватися зі своїми рідними та знайти спільну мову з багатьма, що їх зустрічали під час зустрічей вже у вільній, незалежній Україні. Вони, приїжджаючи, не є тільки закордонними туристами, там вони почуваються приналежними до землі та роду, що їх відвідують,захоплюючись надзвичайною красою отої їм довгими роками оспіваної України.

Одначе громаді таки було б треба активно поцікавитися нашими школами українознавства, котрі під сучасну пору знаходяться у дуже поганому стані, коли взяти до уваги кількість дітвори, їх чим раз менше, хоч громади прибуває. Тому понад усе найважливішим є те, щоб українська громада поцікавилася справою шкіл українознавства в Америці та доложила всіх зусиль до покращання їхнього стану, а тоді не буде причини турбуватися майбутністю нашої громади.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Олександер Домбровський

СОБОРНИЙ МАШТАБ ГРУШЕВСЬКІЯНИ

Вже заголовок цієї статті свідчить, що йдеться про питання принципового характеру, порушене з мультиперспективних позицій. Теоретично беручи, в принципі не може бути навіть мови про монополію якогось середовища, наукового, териториріяльного чи ідеологічного, на дослідження чи інтерпретацію духової спадщини великого історика. Михайло Грушевський і його велетенська духова спадщина є безпечною власністю цілого народу, й як така належить до всеукраїнської скарбниці культури й духово-інтелектуальних надбань, особливо в домені модерної української національно-державницької історіографії. Що більше — це мультиперспективна синтеза (методом глибинної аналізи) національно-історичної метрики народу великого хронологічного й ґеоґрафічно-простірного маштабу — від кам'яної епохи до новітньої доби всіх частин соборної України в контексті східньоевропейського історичного процесу. Вже лише біо-бібліографічний матеріял нашого історика свідчить про його всеукраїнський маштаб наукового зацікавлення й діяльности не тільки тематично-мериторичного характеру, але й соборно-простірного.

У Галичині

Приїхавши до Львова 1894 року, як надійний учень Володимира Антоновича, М. Грушевський, мимо свого молодого віку (мав тоді 28 років!), виказав себе не лише істориком уже тоді поважного маштабу, але й блискучим організатором наукової праці й промотором цілої наукової та видавничої діяльности в „галицькому" НТШ. Разом з І. Франком і В. Гнатюком він творив нуково-організаційне ядро Товариства, відкриваючи „вікно" НТШ у широкий світ европейської науки, що було безсумнівним чинником національно-культурного ренесансу західної гілки української землі, відлуння чого заторкувало територію Великої України в її умовах валуєвщини. Хоч в „австрійській Україні" були кращі для нас умови, ніж під спільною парасолею Романових, все ж таки Габсбурґи гладили нас „під шерсть". Якби не польські інтриґи у Відні, то міністерство освіти, дуже можливо, визнало б Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові Академією Наук. Проблема лежала в тому, що номінально Галичина перебувала під Австрією, а фактично — під польською адміністрацією з усіми дальшими консеквенціями. Правда, польська сторона була далеко більше політично вироблена, тому віденські правлячі кола рахувалися більше з опінією польського графа Бадені, ніж з Кир Андреєм Шептицьким, Володимиром Децикевичем, Костем Левицьким і іншими нашими авторитетними людьми. Пам'ятаємо згірдливі слова „ад'є майне геррен" з уст „найяснішого пана" до делеґації галицьких русинів-українців в передпокоях Шенбруну. В таких умовах кристалізувався „галицький Піємонт". Та справа не в назві, а в суті. Офіційно не коронована Віднем західньо-українська Академія Наук, Наукове Товариство ім. Шевченка, досягла дійсно ґрандіозних успіхів за головування Михайла Грушевського. Сьогодні згадуємо з несмаком останні передвоєнні Загальні збори НТШ, під час яких ображений історик зрезиґнував з посту голови Товариства. Для регабілітації українського Львова до речі буде пригадати, що дух М. Грушевського і його історичної школи неофіційно жив на терені НТШ протягом усієї польської окупації, бо майже двадцятилітньою діяльністю у Львові М. Грушевський поклав печать свого духа на Товариство, на історичну школу і на все культурне обличчя міста Лева. Популярно кажучи, галичани „мають на нього право".

На чолі історичної науки

Але Велика Україна має на Михайла Грушевського також „право". Свій науковий дебют він починав у Придніпрянській Україні під рукою Володимира Антоновича. Громадсько-політичну активність проявив також у Києві під час наших визвольних змагань, очоливши, нехай і на короткий час, уряд української держави. А повернувши 1924 року з еміґрації в Україну, став душею розвитку української історичної науки в рамках діяльности Української Академії Наук, в умовах так званої „українізації". Своєю науково-організаційною і видавничо-авторською діяльністю він поклав тривкі підвалини під розвиток української національної історіографії XX століття на шляху закріплення нових досягнень, тепер уже в складних умовах совєтської української державности. Його передчасний, трагічний і ще не вповні вияснений відхід, до якого, очевидно, доклали рук большевики, припинив лише формально діяльність наукової школи великого історика. Її історична схема й методологічні основи були респектовані багатьма учнями. Щойно початок і згодом вислід Другої світової війни й у зв'язку з тим брутальна ліквідація НТШ „визволителями" перервали на якийсь час вплив М. Грушевського. Але закони причинно-наслідкового зв'язку та критерії історіософії не терплять в історичному процесі вакууму як ґеополітичного, так і ідеологічно-інтелектуального. В наслідок реакції фізичних і духових чинників на місце одного феномена появляється інший. Що було неможливим на рідних землях під московсько-совєтським режимом, продовжувало дальший свій розвиток на нових місцях поселень — в діяспорі.

Подвиг діяспори

Тут продовжили науково-академічне життя й діяльність Наукове Товариство ім. Шевченка й Українська Вільна Академія Наук. Обидві наші наукові установи, як загальні огнища різних ділянок знання, не могли концентруватися на домені загроженої, в забріханих совєтських умовах, української історичної науки коштом інших ділянок знання. Раціональна стратеґія змагань на барикадах оборони української історичної правди вимагала покликання до життя наукової установи, яка шляхом об'єктивних дослідів історії України давала б гідну відсіч ворожим зазіханням і рафінованим методам промовчування й фальшування історичної правди України. Таким чином постало Українське Історичне Товариство — завдяки енерґійним заходам його головного організатора і засновника, сьогодні видатного нашого історика Любомира Винара, при допомозі ідейних однодумців. В намаганнях одержати візію щасливої доби розвитку української історичної науки піонери перших етапів діяльности УІТ з наснагою й вірою неофітів звернули особливу увагу на постать в пентеоні діячів на полі української історіографії, яка могла стати смолоскипом-дороговказом на шляху діяльности Товариства. Тим основним дороговказом виявився титан української національної історіографії Михайло Грушевський, який став патроном УІТ. Він жив для української історичної правди й вмер за неї.

Нав'язуючи до світлих академічних традицій історичної школи Грушевського — офіційної і згодом, з часів польської займанщини, символічної — УІТ респектує його схему східньоевропейської історії та приймає принципи методології історичних дослідів при узглядненні досягнень на новому етапі розвитку історичних наук. За ініціятивою головного редактора „Українського Історика" Л. Винара присв'ячено окремий розділ на сторінках згаданого журналу проблемам грушевськознавства, цим започатковано окрему галузь в українознавстві, зосереджену на вивченні наукової спадщини М. Грушевського. Українське Історичне Товариство стало третім етапом продовження й розвитку історичної школи М. Грушевського: перший етап тривав до часу Першої світової війни, другий етап — неофіційне продовжування традицій школи Грушевського його колишніми учнями в часі польської окупації Львова, й третій — відродження згаданих традицій в діяспорі, на грунті діяльности Українського Історичного Товариства, яке допомагає тепер відновити традиції школи М. Грушевського на рідних землях, в умовах відродженої української державности та при співпраці з матірним НТШ у Львові, де дух Михайла Грушевського відроджується, немов мітичний Фенікс з попелів післясовєтської дійсности.

Отже, маштаб грушевськіяни є незнищимо соборним в часовому й простірному аспекті. Доречно буде закінчити нашу статтю словами Шевченка до Котляревського, в даному випадку застосовними й до Михайла Грушевського: „Будеш, Батьку, панувати, поки живуть люди — поки сонце з неба сяє, Тебе не забудуть!"

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Теодор Терен-Юськів

Мистецька виставка в Місії України

Культурна несподіванка і новина: оце вперше в залях нашого дипломатичного представництва до ООН відкрито 5-го вересня ц. р. виставку українських мистців з різних частин України. Присвячена вона 5-річчю незалежности України. Самозрозуміло, що ця радше культурна, як політична подія скоїлась тільки завдяки розумінню вагомости мистецтва нашого представника до ООН Анатолія Зленка. Властивим організатором самої виставки виявився директор ОР–Ґалерії у Києві, архітект, мистець, професор Микола Волга. Він виставив праці вісьмох представників нашого мистецтва, які, правдоподібно, найцікавіше схоплюють істотність і духовість сучасного образотворчого мистецтва України. Браку релалістичних праць тут не відчув. Таких особливостей, як скрайні абстракти, теж тут не було. Виставлені твори стилево пов'язані радше із сучасними напрямними різноманітности світового малярства. Мабуть, тому хотілося б тут дещо помітнішого національного заакценування. Що, зрештою, в розмові амбасадор Зленко обіцяв у випадках майбутніх виставок.

Мимо того, що в пресі не було подано про відкриття виставки (в церкві — так), приємно було ствердити, що залі були заповнені численними відвідувачами. Між ними знаходились дипломатичні представники, наш консул Віктор Крижанівський, деякі передовіші власники мистецьких ґалерій та наші і чужі звеличники одухотвореного пензля. Виставка вже від першого погляду полонила своїм характером репрезентативности й елеґанції. Картини нові, головно з 1996 року, більшого формату, переважно олії, розвішані групами. Треба вважати, що тільки з браку часу впорядник виставки не додав, крім англійських, потрібних українських заголовків при образах, назв техніки малювання і розмірів праць.

Імпрезу відкрив оптимістичним словом по-англійськи А. Зленко. Директор виставки М. Волга сказав дещо про виставку по-українськи. Перекладачкою на англійську мову була Марта Кокольська. І він виявив, що оглядаючи цю виставку в університеті Гарварду, М. Кокольська запропонувала влаштувати цю саму в нашій Місії в Ню Йорку. Час тривання її — до 4-го жовтня ц. р. Однак години відвідин, на жаль, мало придатні для гостей. Виставка бо закрита в суботи і неділі, а в будні, в год. 5-ій, коли люди кінчають працю, вона теж закривається. Адже виставка повинна бути відкрита в такий час, щоб люди могли відвідати її.

Починаючи оглядини картин від 50-літнього мистця Олександра Бородая, члена Спілки Художників України, можна переконатись, що його емалії „Пори року", особливо „Нічною порою у місті", своєю грою кольорів зупиняють біля себе глядачів. Речі Бородая можна знайти, запевняє каталог виставки, в різних музеях і ґалеріях. Він виставляє і в країнах Заходу. Представник декоративно-прикладного мистецтва і директор ОР–Ґалерії в Києві М. Волга є теж майстер-ювелір, який опрацьовує і опоетизовує камені-самоцвіти в металях. Його „Магія сафіру" принаджує увагу зацікавлених; теж „Перла" і „Початок". Він і автор індивідуальних виставок: це за каталогом. Його молоденька доня Оля вивісила свої олії квітів пастельного забарвлення. Буявіє синьо-жовто наснажена краща праця „Найвищий розквіт літа".

Сергій Гай — зі Львова. Де він студіював, там і творить. Він заміряє стати пробоєвим стилістом-модерністом. Його форми зарисунку зовсім вільні, такий же і кольорит його. „Актор" — це тільки голова. Обличчя під бліду синьо-жовту барву. Червоний ніс десь на лівому боці. „Спокуса" — здеформована жіноча постать із червоним волоссям, з одним оком. Груди без форми, білою площиною, то де і яка тут спокуса? А „Присмерк" — це привабливі груші в чорнозеленому обрамуванні, груші бо в ясночервоній і помаранчево-жовтій гармонії.

Іван Ївко — неяскравий художник. Він, крім

(Закінчення на стор. 3)

о. Юліян Катрій, ЧСВВ

В 55-ті роковини „процесу 59-ти" у Львові 1941 року

В 1991 році появився другий наклад споминів Люби Комар під заголовком „Процес 59-ти". Це невеличка книжечка, що має 75 сторінок. Люба Комар належала до підсудних і була засуджена на кару смерти. Її спомини подають перебіг процесу дуже докладно, свіжо, цікаво, щиро, наче б вона його наново глибоко переживала.

Цього року минає 55 літ від того трагічного процесу. Він ясно свідчить не тільки про ненависть комуністичної влади до нашої Церкви, народу, його традицій і культури, але передусім про геройську поведінку нашої молоді, що вводило у подив навіть прокураторів і суддів.

Тож погляньмо дещо ближче на слідство, на суддів, підсудних і вирок цього процесу.

За які „злочини" комуністична влада судила нашу молодь? Голова суду проголосив, що головна провина підсудних — це „зрада батьківщини", „шпигунство", „підготова збройного повстання", і назвав 54-ту та інші статті кримінального кодексу УССР, які говорять про такі злочини і кари за них.

Як відбувалося слідство? Типово комуністичною методою: брутальним нехтуванням людської гідности, головно відносно дівчат. На допитах слідчі обіцяли звільнення, коли хто признається до вини, застрашували, вживали психічні і фізичні тортури. Ось як Люба Комар описує допити: „На слідстві слідчий мав на столику книжки, забрані з мого дому. Енкаведист, невдоволений моєю відповіддю, припечатував дану книжку на моєму обличчі з одного боку і, для рівноваги, з другого... За першими ударами йшли другі, треті... Я чулася втомлена, принижена. Моє лице набрякло, пашіло, руки опухли". Про допити іншим разом вона пише: „В кімнаті було кілька слідчих. Мені казали сісти на стілець під стіною, а вони вешталися туди-сюди. Мені поморочилося в голові від їхніх рухів. Перший удар у голову, мабуть, кулаком, чи чимсь твердим, звалився на мене блискавично. Голова відбилася від стіни і відразу ж хтось інший поправив з другого боку. Під дикий крик, регіт і лайку слідчі бавилися моєю головою, наче мечем, кілька хвилин... Воднораз веліли мені робити присідання. Я не ворохнулася з місця. Тоді підскочив до мене слідчий... Він почав раз-у-раз бити мене кулаком по голові і таким чином штовхати додолу, а тоді підбивав ногою вгору... Один зі слідчих узяв пляшку з водою і вилляв її мені за шию". На своїх допитах вона чула через двері в іншій кімнаті „не тільки стогони, але й розпачливі крики допитуваних в'язнів"... „Пригадую, як повернулася з допиту Стефця Дулеба. Вона мала не більше, як 17-18 років. Пальці на її руках і ногах були у крові. Енкаведисти топтали її чоботами і кололи гострим інструментом... Іншу дівчину принесли до камери у непритомному стані".

Як на слідстві поводилися підсудні? Як герої. Всі вони як один засвідчили на суді свій християнський патріотизм, геройську любов до свого народу і Церкви і були готові за свої релігійні й національні переконання навіть життя віддати.

Піля прочитання звинувального акту „Арпад Березовський голосно заявив, щоб був членом ОУН і розповів про свою працю в ній... Взагалі у підсудних не було видно ні сліду будь-якого пригноблення... Перед судом хлопці і дівчата вели себе з гідністю, навіть впевнено, добре володіли собою... На нашому процесі наймолодшою була Марійка Наконечна, мала не більше 15 років. На закінчення її допиту прокурор поставив їй провокаційне питання, що вона зробила б, якби ОУН доручили їй вбити „батька Сталіна". І враз ми почули швидку дзвінку відповідь Марійки: „Я виконала б наказ організації". А прокуророві, мабуть, подобалося питання, бо він вдруге повторив його під час допиту Гальки Соляр. Галька без вагання дала йому таку саму відповідь... Після вироку суд поручив вивести нас із залі... Пеші йшли хлопці і хтось з них, з першої групи, обернувся до нас і, піднісши руку вгору, крикнув: „Слава Україні", а за ним піднялися інші руки... і голосне „Слава Україні", підхоплене дівчатами, понеслося по залі суду".

Найбільшою втіхою для підсудних у терпіннях була молитва. Ось деякі зворушливі приклади: „На одному допиті, — пише Люба Комар, — в думці я почала молитися і зосереджувати свою увагу на змісті молитви..." „В нашій камері смерти панувала ідеальна гармонія... Хтось із нас запропонував спільну молитву вголос. І відтоді ми почали спільно молитися вранці і ввечорі, тихо вимовляючи різні молитви, хто які тільки знав. Тихенько співали ми теж св. Літургію та Молебень, популярно званий „маївкою". Крім спільних молитов, ми молилися також індивідуально за рідних, друзів, може й за себе". А коли їх поїздом вивозили зі Львова, то у вагоні вони спільно співали червневе Богослуження на честь Пресв. Ісусового Серця. „Сівши тісно побіч, притулившись одна до одної, ми почали піснею відправу. І лився з душі голос, тихий, щирий, сердечний, плив через ґрати, продирав темну синяву вечірнього неба — до престолу Всевишнього".

А коли німецькі бомби збудили їх зі сну, то „загальна психоза паніки нас не охопила. Ми попритулялися тісно, витягнули вервички, зроблені з тюремного хліба, і молилися. Ми знали, що це дасть нам рівновагу, силу і гарт духу... Ми впали навколішки і в німій молитві благали Пречисту Матір Божу. Вона ж бо, Милосердна, рятувала наших братів від турків, може, й нас помилує".

Процес тривав три дні, а опісля прийшов вирок — 19-го січня 1941 року. На розстріл засуджено 42 особи, в тому числі 11 дівчат, а також Любу Комар і її брата. Про вирок Люба коротко каже: „Ми прийняли вирок спокійно". Із 42 засуджених на смерть помилували 10 дівчат і 11 хлопців, також Л. Комар і її брата.

Маючи перед очима геройську поведінку підсудних на процесі, годиться поставити питання хто виховав нашу молодь у християнському патріотизмі, в безмежній любові до нашого народу, нашої Церкви та в готовості за ці святі ідеали віддати своє молоде життя? Вихова-

(Закінчення на стор. 3)

В Брентфорді тішаться вільною Україною

На фото (зліва): д-р Іван Скрипух, голова КУК, Відділ Бентфорд, Крис Фріл, посадник міста Брентфорд Тарас Вівчарук, Оля Дисяк, амбасадор села „Укрїна" 1996 р., Рон Джансон, член Онтарійського парляменту.

В уботу, 24-го серпня, українська громада міста Бренфорду долучилася до уваїнців цілого світу у відзначенні 5-ої річниці незалежности України.

З ініціятиви д-ра Івана Скрипуха, голови місцевого КУК, зібралося поважне число людей — від найстарших до наймолодих — у вишивках, біля міського ратуша. Також прибули посадник міста Крис Фріл та посол до Старійського парляменту Рон Джонсон.

Програму вів д-р Скрипух. Привітавши присутніх, він пригадав, що наша незалежність не прийшла без жертви і великого страждання, між іншим — страшного штучного голодомору. Відтак д-р Скрипух попросив Олю Дисяк, амбасадора села „Україна" (яке між іншим, знову виграло нагороду за найкраще „село" в Брентфорді ц. р.) та Тараса Вівчарук, обох в українських строях, піднести прапор на щоглі міського ратуша. Присутні в той час відспівали український гимн. Опісля виступив зі словом в обох мовах о. Богдан Чолій, який цікаво пояснив, як він, виростаючи в Канаді, переживав поневолений стан України; як в школі сміялися з його прізвища і казали, що Україна — то Росія; як він з друзями переживали, коли на телепередачі світового змагання гокею між Канадою та СССР часто говорили про „російську" дружину — як вони мусіли телефонувати до Сі-Бі-Сі та спростовувати, — і що, нарешті, ми почуваємося, як повноправна нація зі своєю державою, конституцією, і ... більше олімпійських медалів, ніж Канада. Тоді сказали по кілька слів посадник Фріл та посол Джонсон, що ми в Канаді не сміємо ніколи забувати, якою ціною треба платити за волю, та погратулювали українцям Брентфорду за взірцеве громадське життя, яке збагачує усіх мешканців цього міста.

На кінець усі присутні відспівали канадський гимн, а опісля ще гуторили та тішилися великим досягненням незалежної України.

Таня Чолій

Учительський семінар на Союзівці

Цьогорічний учительський семінар, уже 12-ий за порядком, як і попередніми роками, відбувся на Кетскільській відпочинковій оселі Українського Народного Союзу, зеленій Союзівці. Семінар тривав з 21-го липня до 3-тє серпня цього року. Як і попередні, він був розрахований на вчителів шкіл українознавства, а прямим його завданням було підвищення фахових кваліфікацій наших учителів.

Слухачами були вчителі шкіл українознавства з Америки та Канади.

Адміністрацію семінару творили д-р Є. Федоренко — керівник, д-р, І. Гурин — заступник та Стефанія Квасовська — адміністратор.

Програма навчання охоплювала предмети: українська мова, українська література, історія України та історія української культури.

Цього року серед професорського складу приємно було побачити й гостей з України — Василя Яременка та Олександра Коновця з Інституту Українознавства, професорів Київського Університету. Навантаження на студентів-учителів було досить значним, бо навчальний день складався з семи академічних годин, але денна перерва від 12-ої до 4-ої по полудні давала кілька вільних годин і можливість користуватися спортовими та відпочинковими вигодами Союзівки (плавальним басейном, спортовими площами та гірськими прогулянками).

Розподіл викладових предметів відповідав фаховим кваліфікаціям викладачів. Українську мову провадили три лектори: проф. Павло Маляр — граматику, мгр Ліна Андрієнко-Данчук — методику навчання української мови, а д-р Ігор Гурин — загальну лінгвістику. Українську літературу читали лектори — проф. Євген Федоренко — „Період відродження української літератури 20-их років", проф. Василь Яременко — „Література шестидесятників". Останній — активний учасник цього літературного процесу, все ще лише частково опрацьованого, міг подати слухачам багато цікавих відомостей, про які в пресі досі не було згадки.

Історію України викладав д-р Юрій Гаєцький з Гарварду (УНІГУ), сконцентрувавши головну увагу на XIX столітті. Цей період історії все ще потребує серйозних досліджень.

Історію культури провадив проф. Олександер Коновець. Він познайомив слухачів з процесом розвитку цивілізації та її окремими етапами. Для кращого закріплення матеріялу лектор подав схеми для відповідних періодів.

На закінчення семінару учасники зобов'язані складати письмові іспити з прослуханого матеріялу. Попри напруження та неспокій слухачів-учителів на кінець літнього семестру, всі іспити складнено успішно, а учасники кваліфікувалися до отримання відповідних атестатів. Вручення атестатів відбулося на випускному вечорі — в його першій офіційній частині, якою провадив д-р Є. Федоренко. Привітавши учасників та професорський склад, а також гостей, він поздоровив усіх з успішним закінченням навчання та побажав гарного нинішнього шкільного року.

Участь у семінарі взяли вчителі: Світлана Василів (Гартфорд, Кон., ЗСА), Світляна Ващишин (Монтреаль, Канада), Анна Гарасимович (Монтреаль, Канада), Катерина Головата (Гартфорд, Кон., ЗСА), Анна Дрогобицька (Торонто, Канада), Іра Дрогобицька (Торонто, Канада), Ольга Креховецька (Торонто, Канада), Марія Лисецька (Ню Йорк, ЗСА), Марія Олинець (Ню Йорк, ЗСА), Іванна Турчин (Клівленд, Огайо, ЗСА), Людмила Хойнацька (Чикаго, Іл., ЗСА), Юрій Яцкевич (Пассейк, Н. Дж., ЗСА).

В другій частині випускного вечора слід відзначити виступ піяніста, д-ра Ю. Хойнацького з його композицією-канта-тою „Чорнобиль". Решта вечора пройшла весело, з взаємними жартами слухачів і викладачів та смачною перекускою.

На закінчення д-р Є. Федоренко висловив щиру подяку від усіх учасників адміністрації та працівникам Союзівки за теплу, привітну обслугу слухачів та викладачів семінару, та окрему поядку Головній Управі Народного Союзу за уможливлення переведення кожнорічних учительських семінарів, так вкрай необхідних для нашого різношкільного вчительства.

3-го серпня учасники семінару роз'їжджалися з теплими побажаннями та надією зустрітися знову наступного року.

І. Г.

На світлині учасники-вчителі семінару на Союзівці (стоять, зліва): Юрій Яцкевич, Світлана Ващишин, Анна Дрогобицька, Ірка Дрогобицька, Ольга Креховецька, Марія Олинець, Анна Гарасимович, Марія Лисецька, Світлана Василів, Іванна Турчин, Катерина Головата (бракує Людмили Хойнацької); (сидять, зліва): викладачі-професори — д-р Юрій Гаєцький, д-р Ігор Гурин, мгр Ліна А. Данчук, д-р Євген Федоренко, Стефанія Квасовська (адміністратор), д-р Василь Яременко (Україна), проф. Олександер Коновець (Україна), мгр Павло Маляр.

У Ню Йорку відбудеться ювілейна конференція М. Грушевського

Ню Йорк (О. Д-ий). — Заходами Міжнародного академічного комітету для вшанування 130-ліття з дня народження Михайла Грушевського, Української Вільної Академії у ЗСА, Українського Історичного Товариства при співпраці Українського Інституту Америки в неділю, 27-го жовтня, початок о год. 2:30, відбудеться наукова конференція „Михайло Грушевський — історик, суспільно-політичний діяч, державотворець".

Друга сесія конференції присвячена темі „Сучасний стан українських студій на Заході: проблеми та перспективи розвитку". Конференцію відкриває проф. Любомир Винар, голова Міжнародного комітету. У першій сесії виголосять доповіді — президент УВАН у ЗСА, д-р Марко Антонович, — „Михайло Грушевський у недрукованому листуванні з петербурзьких архівів"; директор Українського Дослідного і Документаційного Центру УІА, проф. Тарас Гунчак, — „Суспільно-політичні концепції М. Грушевського в 1917–18 роках".

Опісля відбудеться презентація двох ювілейних видань з Києва: „Михайло Грушевський: історик і будівничий нації" і „Трагічне десятиліття: Грушевський і ГПУ-НКВД, 1996. Вповрадження д-ра О. Домбровського і д-ра Тамари Булат".

На сесії, присвяченій обговоренню сучасного стану українознавчих студій на Заході, виступлять з доповідями-коментарями директор Українського Наукового Інституту при Гарвардському Університеті, проф. Роман Шпорлюк, заступник директора Інституту ім. Гаррімана, проф. Олександер Мотиль, проф. Віталій Чернецький з Колюмбійського університету і проф. Любомир Винар з Кентського стейтового університету. Конференцію закриє президент УІА мгр Володимир Баранецький.

Під час конференції відбудеться виставка видань праць М. Грушевського.

Привіти проситься надсилати до Міжнародного академічного комітету для вшанування 130-ліття М. Грушевського. Адреса УІА, 2 East, 79 th St., New York, N. Y. 10021. Факс міжнародного комітету (330)297-1327.

Інж. С. Тисовському у вічну пам'ять

Недавно прочитали ми у „Свободі" сумні клепсидри про відхід у вічність бл. п. д-ра інж. Степана Тисовського у Міннесоті, який народився в 1905 році у Калуші, Україна, в родині греко-католицького священика Володимира і Марії з Гарасевичів Тисовських.

Середню гімназійну освіту закінчив з відзначенням у Станиславові (тепер Івано-Франківське), Галичина, в 1923-му році. Після цього переїхав до Австрії, де студіював у Гірничій Академії в Леобені. В 1931 році закінчив з відзначенням студії дипломом гірничого інженера. Цей диплом з Леобена С. Тисовський нострифікував у 1933-му році у Кракові з признанням, а у Варшаві, доповнивши студії, дістав диплом інженера-мірника.

Під час Другої світової війни інж. С. Тисовський переїхав до Берліну, Німеччина, де на Політехніці в Шарльотенбурзі отримав титул німецького дипломованого інженера. Там зробив докторську працю і став доктором інженерії. Після війни, приїхавши до ЗСА, доповнив додатково вимагані студії на університеті в Боффало і дістав ліценцію на мірника (лендсурвеєр) та професійного інженера на стейт Ню Йорк. Тут, після нострифікації своїх дипломів, отримував велике признання за професійні осяги, був посланий до Аляски і Манітоби в Канаді.

У громадському житті св. п. С. Тисовський був дуже активним. 20 років очолював Відділ Товариства Українських Інженерів у Міннесоті. В цьому товаристві він був головним інспіратором та пожвавлювачем усіх доповідей і товариського життя. Де тільки міг, С. Тисовський служив своїм досвідом та дружніми порадами для нововибраних управ Товариства. Він був учасником майже всіх наукових конференцій чи важливих річниць, улаштовуваних Головною управою Товариства Українських Інженерів у Чикаго, Ню Йорку, Філядельфії чи на Союзівці. І всюди віддавано йому велике признання і респект за його присутність, бо вже був у дещо заавансова-ному віці, а з Міннесоти до східних стейтів Амери-ки дорога далека.

Д-р Тисовський був також співаком і головою хору „Дніпро" у Міннесоті, за що отримав грамоту 1973-го року. Був членом і добродієм нашого Пласту, за що отримав від Крайової Управи грамоту вдячности. Протягом багатьох років С. Тисовський був активним членом 487-го Відділу УНС. Автор цих рядків кілька разів мав честь і приємність возити своїм автом достойного гостя, пок. д-ра Степана. Коли він був у східних околицях ЗСА, так дуже приємно було з ним комунікуватись під час наших спільних подорожей на конференції чи засідання Товариства Українських Інженерів. Я дійсно відчував, що покійний доктор Степан не тільки був моїм приятелем, але також ніби старшим братом. Його великий життєвий досвід та орієнтація в майже усіх аспектах життя, мудрість та виняткова культурна поведінка, його щиросердечне ставлення до розв'язки різних наших проблем викликали велике признання, любов і респект від усіх, хто мав нагоду і честь з ним спілкуватись.

Так склалися обставини, що в червні цього року я мав нагоду відвідати вже хворого д-ра Степана у його хаті, два дні перед його смертю. Він лежав обезвладнений у ліжку, але був зовсім притомний. Д-р Степан держав у своїй теплій руці мою і, легко усміхаючись, говорив зі мною. Його шановна дружина, пані Степанія, із сумом поінформувала мене, що лікарі ствердили: години життя її найдорожчого чоловіка дуже обмежені. Я здержував мої сльози, коли прощався з покійним, бо знав, що ніколи вже знову не побачу живим того лагідного, доброго лиця мого щирого приятеля.

Інж. С. Тисовський

На закінчення висловлюю велике признання опечаленій пані Степанії за її безмежну терпеливість та велику сердечну опіку під час смертельної недуги її найдорожчого товариша життя.

Цей сумний некролог, разом із щирими висловами співчуття для усієї опечаленої родини покійного, хай буде також проханям до Всевишнього, щоб Він винагородив бл. п. доктора Степана Царством Небесним за його творче, продуктивне та праведне життя на цій планеті. Вічна йому пам'ять!

Любомир Калинич

Мистецька...

(Закінчення зі стор. 2)

реставрування ікон і різьб, змальовує сільське життя, недалеке від реалізму. От хочби „Ранок": визолений світ, дві деревa, три білі вівці; все у серпанковім насвітленні. Приємне його „Узбіччя Ганева", „Серпневий вечір" із солом'яними хатами, річкою і коровами у блідому схопленні. Не дуже переконливий „Мудрий чоловік".

Михайло Демцьо зі Львова — яскравий і приємний мистець. У своїм „Запрошенні до розмови" гармонійно зображує у зелено-синім насиченні: пляшки, квіти, чарки тощо.

Анатолій Фурлет — з Чернівецької области, закінчив художньо-графічний факультет Одеського педагогічного інституту. Він досить оригінальний. Малює у панівному білосиньому, сірому чи жовтавому кольориті, особи стилізовані: „Буковинський стиль", „Вечірня молитва", „Сім'я" та інші.

Найбільше магнетичний, творчий талант виставки — це наймолодший мистець, киянин, 26-літній Дмитро Добровольський. Він випускник Київської Мистецької Академії, каталог називає його „репрезентантом нової школи українського імпресіонізму". Безумовно, це потужна молодеча індивідуальність, сповнена творчої експльозивности. Короною його праць є олія із 1996 року „Прогулянка", яка зразу впадає у вічі глядачеві. Найхарактеристичніша особливість Добровольського — це самопевна яскравість кольориту та гра світлотіней. Його імпресіонізм радше схильний тут до експресіонізму. В цій композиції кілька (6) постатей у русі. Все у фіолетно-синій насназі з оранжевожовтим протиставленням (людський одяг). Справа вгорі — символічний хрест у яснім освітленні. Інший оригінальний, контрастний твір його — „Перший сніг". Знову синьо-фіолетний ліс з біло-синим снігом і горячожовтим світлом з вікна. В його „Пісні дівчини" постать героїні передана в круглости кола. А „Лаврський мотив" — зелено-синій твір з постатями ченців з хрестами на каптурах та білими вежами монастиря. Тут либонь і найчіткіший момент національно-релігійної мотивації мистця і виставки.

З імпрези виходимо з відрадним і піднесеним настроєм та з надією, вірою у ще кращі мистецькі зустрічі з Україною у майбутньому.

Відбулися перші...

(Закінчення зі стор. 1)

торів поодиноких стейтів і посадників великих міст.

У загальному, обидва кандидати здобули собі нових прихильників, якщо не своїми політичними плянами то напевно своєю стриманою без зай-вих образ поведінкою та свобідним, невимушеним тоном дискусії. Р. Дол в першу чергу напевно заспокоїв тих, які турбувалися його віком, бо виявив себе вперше для загальної публіки солідним політиком з гумором, якого досі публічно ніхто не міг завважити, хоч ті які з ним будь-коли співпрацювали саме таким його знають. Коли обороняючись на закиди Р. Дола президент Клінтон наводив факти, то Р. Дол назвав його „майстром перебільшення" та підкреслив, що багато дечого потрібно було б поправити у сьогоднішній Америці та запропонував свій міст переходу у XXI сторіччя, базований на правді.

У відповідь президент Б. Клінтон закинув Р. Долові, що він представляє теперішню ситуацію в темних кольорах півночі, які ще дуже далеко до світанку, та настоював, що сьогодні Америка є в кращому стані, як чотири роки тому. Б. Клінтон, обороняючись, намагався доводити, що Р.Дол має на меті скорочувати медичне забезпечення для старших віком громадян, а для підтвердження цього подав листу своїх програм, яких, на його думку, Р. Дол не є прихильником. І так впродовж 90-хвилин „політичний м'ячик" стрибав від одного до другого, але, згідно з аналітиками, конкретного переможця не було.

Підготовляють...

(Закінчення зі стор. 1)

Проф. Роман Андрушків поінформував присутніх про пропозицію втягнення на інтернет каталогу видань НТШ, як і про перший фізично-математичний англомовний журнал, який появляється від 1994 року і поширюється в наукових установах світу. Однак з приводу зростаючих коштів друку і паперу головний редактор видання проф. НАН України В. Фущич звертається до наукових кіл ЗСА за фінансовою допомогою та підтримкою.

У висліді звітування та дискусії присутні постановили, що звичайні Загальні збори НТШ-А відбудуться в суботу, 23-го листопада, в Ню Йорку, а чергового дня у неділю, 24-го листопада, Збори Світової ради НТШ.

Рішено також, що 23-го листопада після Загальних зборів відбудеться о год. 5-ій по полудні в приміщенні НТШ-А в Ню Йорку відзначення 100-річчя з дня народин св. п. ред. Івана Кедрина, який відійшов у вічність минулого року на 99-му році життя. Він був довголітнім і дуже активним членом Управи НТШ-А, своєю часу заступником голови і до кінця життя не опускав ніколи ніяких нарад, конференцій чи зборів того близького його серцю товариства.

Організацію вечора перебрав генеральний секретар НТШ-А проф. Василь Калинович.

В 55-ті роковини...

(Закінчення зі стор. 2)

ла їх наша Греко-Католицька Церква. Св. Пій XII каже: „Найкраща прикмета кожної шляхетної душі — це любов до Бога і Батьківщини". І якраз наша Церква довгі сотні літ з великою любов'ю і посвятою формувала в душах нашої молоді любов до Бога і Батьківщини. Тож нічого дивного, що наша Греко-Католицька Церква дала невмирущих Українських Січових Стрільців, дала Галицьку Армію, що боролася за самостійність Галичини у Першій світовій війні, а в наших часах дала Українську Галицьку Дивізію та геройську УПА.

Ці надзвичайно хвилюючі спомини Люби Комар повинні стати для нашої молоді підручником правдивого патріотизму, національним євангелієм, що на її принципах і науці виростають безстрашні герої, які, кажучи словам пісні, за свій нарід і Батьківщину „як ідуть у бій, співають і зі співом умирають".

У ЧЕТВЕР, 3-ГО ЖОВТНЯ, Сенат схвалив цілий ряд законопроєктів у справі парків і державних заповідників, а серед них і фінанси для того щоб зберегти як державний заповідник невелику гористолісисту територію Стерлінг Форрест, розташовану на границі нюйоркського і нюджерзького стейтів. Для допомоги купна цього 20,000-акрового гористо-лісистого масиву від приватного власника призначено 17.5 млн. дол., а решту потрібних грошей пропонується здобути від приватного сектора та урядів обидвох стейтів.

МИНУЛОГО ТИЖНЯ ПРЕЗИДЕНТ Росії Борис Єльцин, виступаючи на телевізії, запевняв громадськість, що він має повну контролю управління країною та підкреслив, що ще заскоро знімати його портрет зі стіни. Крім того він сказав, що переконав Александра Лебедя, його дорадника для справ безпеки, який хотів зрезигнувати щоб дальше залишився на своєму становищі. Однаке Б. Єльцин порадив А. Лебедеві краще співпрацювати з прем'єр-міністром Віктором Черномирдіном і виконувати на-ложені на нього обов'язки.

МИНУЛОГО ЧЕТВЕРГА, 3-ГО жовтня, Сербія і Боснія погодились на відновлення повних дипломатичних зв'язків у скорому часі. Цей крок зі сторони Сербії інтерпретується, як можливу підтримку зі сторони президента Сербії Слободана Мілошевича для нової Боснії, що намагається почати відбудову своєї країни після майже чотирирічної війни. Ця згода це висліди зустрічі сербського президента С. Мілошевіча і Алії Ізетбеговіча, голови новообраної боснійської тричленної президентури. У цьому багато допоміг французький президент Жак Шірак. У підписаному договорі обидва С. Мілошевіч і А. Ізетбеговіч погодились відкинути конфронтацію та перейти на співпрацю.

ФЕДЕРАЛЬНА КОРПОРАЦІЯ заставних позичок на житлові будинки повідомила в четвер, 3-го жовтня, що відсотки заставних позичок на нерухоме майно дещо зменшились. Тридцятирічна заставна позичка з однотайною ратою знизилась до 8.6 відсотка із 8.16 відсотка. П'ятнадцятирічна заставна позичка також обнизилась до 7.58 відсотка з 7.68 відсотка, а однорічні заставні почички з регулюючою ратою обнизились до 5.70 відсотка з 5.82 відсотка. На думку аналітиків ця ситуація може позитивно вплинути на купно житлових та інших будинків, а з тим і на будівельну індустрію.

ПОВІДОМЛЕННЯ
для членів 383-го Відділу

З днем 15-го жовтня 1996 року 383-ій Відділ злучиться з Відділом 216-им, якого секретарем є:

БОГДАН ОДЕЖИНСЬКИЙ

Просимо членів 383-го Відділу звертатися у всіх справах плачення вкладок та забезпечення до секретаря 216-го Відділу на адресу:

Mr. Bohdan Odezynskyj
1115 Orleans Road
Cheltenham, PA 19012
(215) 635-0234

ПОВІДОМЛЕННЯ
для членів 224-го Відділу

З днем 15-го жовтня 1996 р. 224-ий Відділ злучиться з Відділом 307-им, якого секретарем є:

ДМИТРО ҐАЛОНЖКА

Просимо членів 224-го Відділу звертатися у всіх справах плачення вкладок та забезпечення до секретаря 307-го Відділу на адресу:

Mr. Dmytro Galonzka
550 Beech Street
Roslindale, MA 02131
(617) 327-6102

В Пелл Лейк відзначили свято Незалежности

Пелл Лейк, Виск. — Та околиця урочисто відзначили п'яту річницю незалежности України. Організацією свята займався створений для цього комітет, до складу якого ввійшли активісти Українсько-Американського Самодопомогового Союзу та 53-го Відділу ООЧУ. Свій пастирський обов'язок і честь громаді віддав Владика ЧНІ Михайло Вівчар, прибувши того серпневого дня до Пелл Лейк, аби спільно з отцями-парохами Юрієм Пруйсом і Деннісом Д. Каллаґеном відправити Службу Божу в церкві св. Марії.

На урочистості була присутня велика громада щирих українців, котра, за вже традиційним звичаєм, зустріла Владику хлібом-сіллю та китицею рож. Від імени загалу його привітали Марійка Бігун, родина Вередюк-Коневей та внуки, котрі прислужували при вівтарі в час Літурґії, а Катруся Сабай заслужила собі вдяки за чудово спечений коровай.

Після Богослуження, о год. 1:30 по полудні, учасники святкування зібралися в залі Тавн Голл, куди Марійка Бігун, Михайло Скірка та Василь Добровольський внесли український та американський державні прапори, а Михайло Вовчко відіграв на трубці обидва національні гимни. Відтак Владика Михайло Вівчар провів Молитву та поблагословив страви і напої, приготовлені на святковий бенкет. Після учти Владика Михайло з подяками від громади відбув до Чикаґо, а в залі розпочалися реферування.

Головуючий, Василь Паланяк, ще раз привітав гостей та у вступному слові сказав про події, що відбуваються нині в Україні. Марійка Бігун у своєму рефераті до 5-річчя незалежности України особливо зупинилася на подіях від 1932-го по нинішній рік, наголосивши на гірких сторінках нашої історії: голодоморах, тюрмах і таборах, траґедії Чорнобиля. Хвилиною мовчання присутні вшанували полеглих героїв Батьківщини.

На світлині: хлібом-сіллю вітають Владику Михайла Вівчаря.

Зі змістовним рефератом виступив Михайло Скірка, а Осип Панчишин по-англійськи відчитав Проклямацію побажання співпраці в Америці, підписану головою Тільтином і двома супервайзорами Бланфільд Товн Голл.

Вірш „В 5-ту річницю Незалежности“ прочитала Таня Мурал. Валик Потапенко продеклямував вірш „Жива Україна“, Марія Вередюк – „Моя мета“, Іван Павлюк — „Візьмімося за руки“, Роман Стопницький — „Невольники“ і Петро Шушко „П'ятиріччя Незалежности України“.

Софія Хамуля дякувала в церкві. На закінчення офіційної частини слово про Україну мав Зенко Тимчак.

Свято, що відтак продовжувалося забавою при українських піснях і платівках у радісній атмосфері, закінчив спільною Молитвою отець-парох Юрій Пруйс.

Марійка Бігун

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

МАРІЯ БРИКОВИЧ член УНС Відд. 471-го Т-ва ім. ґен. Т. Чупринки в Монтреалі, Канада померла 3-го травня 1996 року на 86-му році життя. Нар. 1910 року в Зарваниці, Україна. Членом УНС стала 1963 року. Залишила у смутку родини Бринявських, Гаврилюків, Чоліїв, Мончаків, Бриковичів та Червоняків, ближчу і дальшу родину в Канаді, Америці та Україні. Похорон відбувся 6-го травня 1996 року на цвинтарі Cote des Neiges (укр. частина) в Монтреалі, Канада.

Вічна Їй Пам'ять!

Д. Дубас, секр.

БОГДАН МАЛАНІЙ член УНС Відд. 115-го в Кантоні, Огайо. помер 18-го липня 1996 року на 86-му році життя. Нар. 1-го січня, 1911 року в Україні. Членом УНС став 1970 року. Залишив у смутку дружину Любу, дітей Христину, Марію, Павла і Наталію. Похорон відбувся 22-го липня 1996 р. на цвинтарі Кальварія в Кантоні, Огайо.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

МИКОЛА КОРСУН член УНС Відд. 133-го в Нюарку, Н.Дж. помер 26-го липня 1996 року на 79-му році життя. Нар. 12-го березня 1917 року в Нюарку, Н.Дж. Членом УНС став 1939 року. Залишив у смутку дружину Марту, дочку Лорейн Кенсіцкі з мужем Ронaлдом, внуків: Ґаллії Кейті; дочку Крін Мек-Темні з мужем Бернардом і внуків Дженіфер і Майкла. Похорон відбувся 29-го липня 1996 року на цвинтарі Еверґрін в Гиллсайд, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

ПАВЛО КУЗЬМИН член УНС Відд. 88-го Т-ва „Союзівка“ в Кергонксоні, Н.Й. помер 13-го травня 1996 року на 75-му році життя. Нар. 1920 року в селі Олеша, Івано Франківська обл., Україна. Членом УНС став 1962 року. Залишив у смутку дружину Таню, доню Віру з мужем Стефаном, синів: Дмитра, Івана з дружиною Надею і Михайла з дружиною Ліндою. Похорон відбувся 17-го травня 1996 року на цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

Стефа Гаврилюк, секр.

ТОМ НОВОСАД член УНС Відд. 465-го Т-ва ім. Івана Франка в Ляшіні, Кве. Канада помер 1-го липня 1995 року на 91-му році життя. Нар. 1906 року в Бишові, Львівська обл., Україна. Членом УНС став 1951 року. Залишив у смутку дружину Юлю, дочку Ольгу з чоловіком Мирославом і трьох внуків: Карин, Елену і Дерека, та 4-ох правнуків; сестер Настю і Анну, брата Петра та численну укр. громаду. Похорон відбувся 4-го липня 1996 року на католицькому цвинтарі в Ляшіні, Кве., Канада.

Вічна Йому Пам'ять!

Т. Мороз, секр.

К. КУЧМА член УНС Відд. 361-го Т-ва „Дністер в Ню Йорку, Н.Й. помер 6-го липня 1996 року на 88-му році життя. Нар. 1907 року в Підгайцях, Україна. Членом УНС став 1953 року. Залишив у смутку Марію і Песків. Похорон відбувся 10-го липня 1996 року на цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н.Д.

Вічна Йому Пам'ять!

Ольга Літего, секр.

РОМАН БРИТТАН член УНС Відд. 267-го в Ню Йорку, Н.Й. помер 30-го червня 1996 року на 77-му році життя. Нар. 1919 року в Яворові, Україна. Членом УНС став 1962 року. Залишив у смутку дружину Теодору, синів Адріяна і Юліяна. Похорон відбувся 3-го липня 1996 року на цвинтарі Святого Духа Гемптонбурґу, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять

Секретар

ПАВЛО ТРУШ член УНС Відд. 354-го Т-ва „Згода“ в Омага, Небраска помер 30-го червня 1996 року на 86-му році життя. Нар. 1909-го року в Україні. Членом УНС став 1961 року. Залишив у смутку двох синів, дві дочки, 10 внуків і 16 правнуків. Похорон відбувся 3-го липня 1996 року на Укр. Народному цвинтарі в Сутленд, Меріленд.

Вічна Йому Пам'ять!

Мирон Війтик, секр.

ДМИТРО МОСЮРЧАК член УНС Відд. 194-го Т-ва „Свобода“ в Ню Йорку помер 11-го червня 1996 року на 76-му році життя. Нар. 1919 року. Членом УНС став 1971 року. Залишив у смутку дружину Параскевію, ...ох синів з родинами, одну доньку з родиною, 22-ох внуків і 3 правнуків. Похорон відбувся на цвинтарі Святого Духа в Гемптонбурґу, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Леся О. Ґой, секр.

❋ ПОСЛУГИ ❋

❋ FUNERAL DIRECTORS ❋

❋ РІЗНЕ ❋